

Cilj: Na temelju opažanja pokusa, vlastitih zaključaka i znanja riješiti zadatke i odgovoriti na pitanja.

Pribor: epruvete s uzorcima, stalak za epruvete, bočice, porculanski lončić.

Kemikalije: vodene otopine tvari **A** i tvari **B**, listići **suhog čaja**, alkoholna otopina kinalizarina, tekućina **T1**, tekućina **T2**, tekućina **T3**, destilirana voda, metiloranž.

KORAK 1.1. U epruveti **E1** nalazila se vodena otopina tvari **A** koja sadrži ione elementa **X1**. U epruvetu su dodane dvije kapi kinalizarina i deset kapi tekućine **T1**. **Zabilježena su sljedeća opažanja.**

Dodatkom kinalizarina i tekućine T1 u prethodno bezbojnu otopinu nastaje modro obojenje.

KOJEM KEMIJSKOM ELEMENTU PRIPADAJU ATOMI X1 U TVARI A?

PITANJE 1. Atomi **X1** pripadaju kemijskom elementu koji je sličan aluminiju i srebru, ali je malo tamniji, jer na njegovoj površini nastane zaštitni sloj oksida. Tijekom njegove reakcije s kisikom nastaje blještava svjetlost u koju ne valja gledati. Često se upotrebljavao u fotografiji (za bljeskalice). O kojem je kemijskom elementu riječ?

To je kemijski element _____.

PITANJE 2. Atom **X1** ima dva valentna elektrona. Kemijskim zapisom prikaži nastajanje iona iz atoma **X1**.

Kemijski je zapis _____.

ZADATAK 1. Izračunaj koliko je energije potrebno za otpuštanje valentnih elektrona iz 0,5 mol atoma **X1**. Energije ionizacije elementa **X1** redom iznose 738 kJ mol^{-1} , 1450 kJ mol^{-1} , 7730 kJ mol^{-1} , $10500 \text{ kJ mol}^{-1}$, $13600 \text{ kJ mol}^{-1}$.

PITANJE 3. Napiši jednadžbu kemijske reakcije atoma **X1** s kemijskim elementom protonskog broja 7 i navedi pripadajuća agregacijska stanja.

Jednadžba kemijske reakcije je _____.

ZADATAK 2. Lewisovim strukturnim formulama prikaži nastajanje veze u nastalom produktu iz **PITANJA 3.**

PITANJE 4. Kloridna sol elementa **X1** nalazi se u kuhinjskoj soli. Zbog izloženosti zraku kuhinjska se sol mijenja i nastaju krupniji grumenčići za razliku od soli zatvorene u originalnoj ambalaži. Objasni ukratko tu promjenu.

Objašnjenje: _____ .

PITANJE 5. Kloridna sol kemijskog elementa **X1** sadrži i dvije molekule vode. Napiši formulu kloridne soli elementa **X1**.

Kemijska formula soli je _____

PITANJE 6. Objasni zašto se u sastavu hidratne soli voda naziva kristalizacijskom vodom.

PITANJE 7. Talište magnezijeva oksida iznosi 2852 °C, a talište magnezijeva klorida iznosi 714 °C. Objasni zašto je tako velika razlika u temperaturama tališta navedenih spojeva.

PITANJE 8. U prirodi klor se sastoji od dvaju izotopnih oblika, ^{35}Cl i ^{37}Cl . Koji je izotop zastupljeniji?

Zastupljeniji je _____ .

ZADATAK 3. Za dokazivanje atoma **X1** u pokusu je korišten reagens kinalizarin. Maseni udio ugljika u kinalizarinu je 0,6177, maseni udio vodika 0,0296, a maseni udio kisika 0,3527. Izračunaj i napiši empirijsku i molekulsku formulu kinalizarina. $M_r(\text{kinalizarina}) = 272,204$

Račun:

UKUPNO BODOVA NA 2. STRANICI:

	5,5
--	------------

PITANJE 9. Atomi kojeg kemijskog elementa u sastavu molekule kinalizarina imaju najveću elektronegativnost?

To su atomi _____ .

ZADATAK 4. Izračunaj masu 10 molekula kinalizarina i izrazi je u gramima.

Račun:

ZADATAK 5. Napiši jednadžbu kemijske reakcije kationa atoma **X1** i kinalizarina, do koje dolazi u vodi, ako znaš da reakcijom nastaju dva oksonijeva iona.

PITANJE 10. Tekućina **T1** sadrži katione koji pripadaju metalu koji se nalazi u čileanskoj salitri, boraksu i kriolitu. Reakcijom aniona koji se nalaze u tekućini **T1** s vodikovim ionima u reakciji iz **ZADATKA 5.** nastaje voda. Kako se naziva kemijski spoj iz kojeg je pripravljena tekućina **T1**?

Naziv je spoja _____ .

PITANJE 11. Kemijski spoj iz kojeg je pripravljena tekućina **T1** disocira u vodi. Jednadžbom kemijske reakcije prikaži disocijaciju tog kemijskog spoja u vodi.

KORAK 2.1. U epruveti **E2** nalazila se vodena otopina tvari **B** koja sadrži ione **X2**. U epruvetu je dodano šest kapi tekućine **T2** i dvadeset kapi tekućine **T3** (smjesa amilnog alkohola i etera (1 : 1)), uz blago mućkanje. **Zabilježena su sljedeća opažanja.**

Sloj tekućine T3 je poplavio.

KOJEM KEMIJSKOM ELEMENTU PRIPADAJU IONI X2 U TVARI B?

ZADATAK 6. Maseni udio klora u **bezvodnoj** kloridnoj soli (tvar **B**) iznosi 0,5461. Sol se sastoji od atoma **X2** koji pripadaju kemijskom elementu koji je sastavni dio vitamina B12. Na svaki atom **X2** dolaze dva kloridna aniona. Kojem elementu pripadaju atomi **X2** ako je relativna molekulska masa njegova dvovalentnog klorida heksahidrata 237,926? Račun:

Atomi **X2** pripadaju _____.

Državno natjecanje iz kemije u šk. god. 2021./2022.

Pokus za 1. razred srednje škole

Zaporka: _____

ZADATAK 7. Napiši raspored elektrona po ljuskama za atom **X2**.

Raspored elektrona po ljuskama je _____.

ZADATAK 8. U tablici su navedeni podatci o topljivosti tvari **B** u zasićenoj vodenoj otopini pri određenoj temperaturi.

$t / ^\circ\text{C}$	0	7	20	96
$m/(100 \text{ g H}_2\text{O})$	43,6	45	52,9	105

a) Izračunaj masu soli koja će se istaložiti nakon hlađenja 150 g zasićene otopine od 96 °C na 20 °C.

Račun:

b) Hoće li otapanje ove soli biti egzoterman ili endoterman proces?

PITANJE 12.

Tekućina **T2** vodena je otopina tvari **P** koja u svom sastavu ima anione koji se sastoje od triju vrsta atoma te katione koji nastaju u reakciji amonijaka s oksonijevim ionima. Prvi u nizu aniona, atom **U**, pripada kemijskom elementu koji u prirodi gradi osmoatomne molekule, a javlja se u dvije kristalne forme, tj. kao dva polimorfa. Središnji atom u strukturi aniona, atom **V**, pripada elementu po kojem je definirana unificirana atomska jedinica mase, dok treći atom u nizu, atom **K**, ima u osnovnom stanju raspored elektrona (2,5). Napiši kemijske simbole atomskih vrsta te kemijsku formulu kationa tvari **P** i tvari **P**.

Kemijski simbol atomske vrste **U** je _____.Kemijski simbol atomske vrste **V** je _____.Kemijski simbol atomske vrste **K** je _____.Kemijska formula kationa tvari **P** je _____.Kemijska formula tvari **P** je _____.**PITANJE. 13.** Je li tvar **P** ionskog ili kovalentnog karaktera?Tvar **P** je _____.**UKUPNO BODOVA NA 4. STRANICI:**

	5,5
--	-----

PITANJE 14. Nacrtaj Lewisovu strukturnu formulu kationa i aniona **tvori P**.

PITANJE 15. U **KORAKU 2.1.** dodano je 20 kapi tekućine **T3**, koja je osim etera sadržavala i amilni alkohol odnosno pentan-1-ol. Napiši kemijsku reakciju potpunog sagorijevanja alkohola pentan-1-ola, zatim napiši općeniti zapis za gorenje bilo kojeg alkohola tog homolognog niza s jednom hidroksidnom skupinom. Kemijska reakcija gorenja pentanola:

Općeniti zapis za gorenje alkohola:

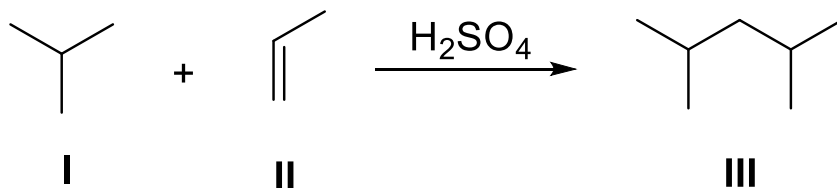
PITANJE 16. Jednadžbom kemijske reakcije prikaži dokazivanje plinovitog produkta gorenja tako da navedeš agregacijska stanja svih sudionika reakcije.

PITANJE 17. Koji se od nastalih produkata može dokazati bezvodnim bakrovim(II) sulfatom? Odgovor potkrijepi jednadžbom kemijske reakcije i navedi pripadajuća agregacijska stanja te opis fizikalnih promjena.

UKUPNO BODOVA NA 5. STRANICI:

	7
--	----------

PITANJE 18. Napiši imena reaktanata i produkta u prikazanoj reakciji i njihove molekulske formule.

Naziv reaktanta I i molekulska formula je _____.

Naziv reaktanta II i molekulska formula je _____.

Naziv produkta III i molekulska formula je _____.

PITANJE 19. Zašto se pentanol vrlo slabo miješa s vodom?

_____

PITANJE 20. Napiši jednadžbu kemijske reakcije dobivanja alkohola etanola ako je jedan od reaktanata prvi član homolognog niza alkena. Organske spojeve prikaži sažetim strukturnim formulama.

PITANJE 21. Koje su boje reaktanti iz **PITANJA 18.**?

Boja reaktanata iz **PITANJA 18.** je _____.

KORAK 3.1. Za analizu potpuno osušenog čaja koristila se metoda spaljivanja u porculanskom lončiću pri atmosferskom tlaku. U porculanski su lončić mase 19,3146 g stavljeni listići čaja pa je ukupna masa čaja s lončićem iznosila 25,3947 g. Lončić s odvaganim čajem žaren je pri temperaturi 950 °C, tako da je sagorjela sva organska tvar. Masa lončića i praškaste sive tvari nakon spaljivanja je iznosila 19,6689 g.

OVAJ POKUS NEKA TI OTKRIJE ČAJNE TAJNE

ZADATAK 9. Izračunaj masu čaja u gramima korištena u analizi?

Račun:

ZADATAK 10. Izračunaj masu organske tvari u čaju.

Račun:

UKUPNO BODOVA NA 6. STRANICI:

	6,5
--	-----

ZADATAK 11. Izračunaj maseni udio izgorjele organske tvari u čaju.**PITANJE 22.** Koja su dva produkta sigurno nastala tijekom **KORAKA 3.1.**, ali nisu zaostala u lončiću u kojem je uzorak čaja spaljivan?

Produkti su _____ i _____.

KORAK 3.2. Nakon spaljivanja uzorka čaja u lončiću je zaostao sivi prah. Među ostalim spojevima, sivi prah sadrži i okside željeza.**PITANJE 23.** Napiši naziv i kemijske formule oksida željeza prisutnih u sivom prahu.

Naziv oksida željeza je _____, kemijska je formula _____.

Naziv oksida željeza je _____, kemijska je formula _____.

PITANJE 24. Sivi prah zaostao nakon spaljivanja potom je otopljen u klorovodičnoj kiselini. Jednadžbom kemijske reakcije prikaži nastajanje produkata ako je jedan od reaktanata oksid željeza s većim masenim udjelom kisika te navedi pripadajuća agregacijska stanja svih sudionika reakcije.**PITANJE 25.** Kako se naziva spoj nastao kemijskom promjenom kalcija prisutnog u uzorku čaja tijekom žarenja u **KORAKU 3.1.**?

Naziv je spoja _____.

PITANJE 26. Kakva bi bila boja otopine iznad taloga kada bismo u **KORAKU 3.2.** dodali destiliranu vodu i kap metiloranža?

Boja otopine bila bi _____.

1. stranica	2. stranica	3. stranica	4. stranica	
<input type="text"/>	+	<input type="text"/>	+	<input type="text"/>
5. stranica	6. stranica	7. stranica	Ukupni bodovi	
<input type="text"/>	+	<input type="text"/>	=	<input type="text"/>
				40